

Stanisław Staszic (1755-1826)

Uczony, filozof, działacz i pisarz polityczny, ksiądz, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli polskiego oświecenia. W okresie Sejmu Czteroletniego był czołowym przedstawicielem obozu reform – walczył o postęp i utrzymanie niezawisłości narodowej. Występował jako rzecznik interesów mieszczaństwa oraz polepszenia sytuacji chłopów.

Po rozbiorach poświęcił się pracy nad rozwojem gospodarczym kraju oraz rozwinął szeroko działalność organizacyjną w dziedzinie nauki i oświaty. Od 1808 r. był prezesem Towarzystwa Przyjaciół Nauk, dla którego ufundował siedzibę w Warszawie (Pałac Staszica). W latach 1807-1812 działał jako członek Izby Edukacyjnej; w okresie 1815-1824 - jako członek Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz dyrektor generalny w Wydziale Przemysłu i Kunsztów. Od 1824 r. był ministrem stanu. Uczestniczył w organizacji uniwersytetu w Warszawie (1816) i Szkoły Akademiczno-Górnictwa w Kielcach.

Odkrył złoża węgla i zainicjował budowę kopalni w Dąbrowie Górniczej. Popierał rozwój Staropolskiego Okręgu Przemysłowego i przygotował plany jego rozbudowy. Tworząc w 1816 r. Hrubieszowskie Towarzystwo Rolnicze, stał się jednym z prekursorów spółdzielczości chłopskiej.

Staszic podjął systematyczne badania naukowe w dziedzinie geologii, organizował wyprawy geologiczne (m.in. w Tatry, skąd uważany jest za pioniera taternictwa).

Jako filozof głosił monistyczną koncepcję świata, opartą na zasadzie rozwoju wynikającego z prawa natury.